

Proračun grada Šibenika

Brnić, Vanessa

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Economics in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Ekonomski fakultet u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:145:027110>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-13**

Repository / Repozitorij:

[EFOS REPOSITORY - Repository of the Faculty of Economics in Osijek](#)

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Ekonomski fakultet u Osijeku

Preddiplomski studij Financijski menadžment

Vanessa Brnić

PRORAČUN GRADA ŠIBENIKA

Završni rad

Osijek, 2020.

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Ekonomski fakultet u Osijeku

Preddiplomski studij Financijski menadžment

Vanessa Brnić

PRORAČUN GRADA ŠIBENIKA

Završni rad

Kolegij: Lokalne financije

JMBAG: 0010223295

e-mail: vbrnic@efos.hr

Mentor: izv.prof.dr.sc. Domagoj Karačić

Osijek, 2020.

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek

Faculty of Economics in Osijek

Undergraduate Study Financial Management

Vanessa Brnić

BUDGET OF THE CITY OF ŠIBENIK

Final Paper

Osijek, 2020.

**IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI, PRAVU PRIJENOSA
INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA, SUGLASNOSTI ZA OBJAVU U
INSTITUCIJSKIM REPOZITORIJIMA I ISTOVJETNOSTI DIGITALNE I
TISKANE VERZIJE RADA**

1. Kojom izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je _____ završni _____ (navesti vrstu rada: završni / diplomski / specijalistički / doktorski) rad isključivo rezultat osobnoga rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu. Potvrđujem poštivanje nepovredivosti autorstva te točno citiranje radova drugih autora i referiranje na njih.
2. Kojom izjavljujem da je Ekonomski fakultet u Osijeku, bez naknade u vremenski i teritorijalno neograničenom opsegu, nositelj svih prava intelektualnoga vlasništva u odnosu na navedeni rad pod licencom Creative Commons Imenovanje – Nekomercijalno – Dijeli pod istim uvjetima 3.0 Hrvatska.
3. Kojom izjavljujem da sam suglasan/suglasna da se trajno pohrani i objavi moj rad u institucijskom digitalnom repozitoriju Ekonomskoga fakulteta u Osijeku, repozitoriju Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku te javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, NN br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15).
4. Izjavljujem da sam autor/autorica predanog rada i da je sadržaj predane elektroničke datoteke u potpunosti istovjetan sa dovršenom tiskanom verzijom rada predanom u svrhu obrane istog.

Ime i prezime studenta/studentice: Vanessa Brnić

JMBAG: 0010223295

OIB: 42758750435

e-mail za kontakt: vanessa.b98@gmail.com

Naziv studija: Ekonomski fakultet u Osijeku

Naslov rada: Proračun grada Šibenika

Mentor/mentorica rada: izv.prof.dr.sc. Domagoj Karačić

U Osijeku, 15. rujna 2020 godine

Potpis Vanessa Brnić

Proračun grada Šibenika

SAŽETAK

Kroz ovaj završni rad obrađuje se tematika administrativno-teritorijalnog ustrojstva lokalnih jedinica u Republici Hrvatskoj, definicija i poslovi grada, financiranje lokalnih jedinica i proračunski suficit i deficit. Osim općeg dijela, koje rad sadrži, detaljnije je objašnjen Šibenik kao lokalna jedinica, njegova strateška pozicija, broj stanovnika i važniji EU projekti i programi, koji su od kulturne i ekonomske važnosti za grad i naravno regiju u kojoj se nalazi. Prema popisu stanovništva iz 2011. godine, grad ima 46.332 stanovnika, dok sam Šibenik broji 34.302 stanovnika. Šibenik je danas administrativno-politički, gospodarski i društveno-kulturni centar Šibensko-kninske županije. Osim dijela o administrativno-teritorijalnom ustrojstvu lokalnih jedinica u Republici Hrvatskoj, rad se sastoji i od objašnjenja proračuna, analize prihoda i rashoda, te računa financiranja za grad Šibenik. Prije same analize proračuna, detaljno su objašnjeno razine proračuna, njegove glavne funkcije, te sama definicija proračuna. Sam proračun grada za 2019. godinu objašnjen je temeljito, sve to potkrijepljeno je analizom prihoda i primitaka, analizom rashoda i izdataka, te analizom računa financiranja. Cilj završnog rada je prikazati važnost donošenja proračuna, njegove glavne aktere i prikazati na koji način, kako i koliko uspješno lokalna jedinica provodi i izvršava funkciju, te koristi i raspoređuje prikupljena sredstva. Cilj svakog proračuna je osigurati ekonomsku financijsku stabilnost.

Ključne riječi: Grad Šibenik, proračun, lokalna jedinica, prihodi i primici, rashodi i izdaci

Budget of the city of Šibenik

ABSTRACT

This final work deals with the subject of administrative-territorial organization of local units in the Republic of Croatia, definition and operations of the city, financing of local units and budget surplus and deficit. Besides the general part, which the paper contains, Šibenik is explained in more detail as a local unit, its strategic position, the number of inhabitants and more important EU projects and programs, which are of cultural and economic importance for the city and of course the region in which it is located. According to the 2011 census, the city has 46,332 inhabitants, while Šibenik alone has 34,302 inhabitants. Šibenik is today an administrative-political, economic and social-cultural center of Šibenik-Knin County. Apart from the section on administrative-territorial organization of local units in the Republic of Croatia, the paper also consists of budget explanations, analysis of revenues and expenditures, and financing accounts for the city of Šibenik. Before the budget analysis itself, the budget levels, its main functions and the budget definition are explained in detail. The city budget for 2019 is explained in a thorough manner, all this is supported by an analysis of revenues and income, an analysis of expenditures and expenses, and an analysis of the financing accounts. The aim of the final paper is to show the importance of budget making, its main actors and to show in which way, how and how successfully the local unit implements and performs the function, and to utilize and distribute the collected funds. The objective of each budget is to ensure economic financial stability.

Keywords: City of Šibenik, budget, local unit, revenues and receipts, expenditures and expenses

Sadržaj

1. Uvod	1
2. Administrativno – teritorijalno ustrojstvo lokalnih jedinica u Republici Hrvatskoj	2
2.1. Financiranje lokalne samouprave u Republici Hrvatskoj	4
2.2. Definicija i poslovi grada	5
3. Grad Šibenik	7
3.1. Gospodarski pokazatelji grada Šibenika	8
3.2. EU programi i projekti Grada Šibenik	9
4. Proračun	10
4.1. Proračun lokalnih jedinica	12
4.2. Proračunski suficit i deficit	14
5. Proračun grada Šibenika za 2019. godinu	16
5.1. Analiza prihoda i primitaka grada Šibenika	16
5.1. Analiza rashoda i izdataka grada Šibenika	20
5.2. Analiza računa financiranja	23
5.3. Ostvarenje proračuna za 2017., 2018. i 2019. godinu	24
5.4. Razvojna strategija grada Šibenika	25
6. Zaključak	26
Literatura	27
Popis slika	28
Popis grafova	29
Popis tablica	30

1. Uvod

Ovaj završni rad detaljnije objašnjava pojam administrativno-teritorijalnog ustrojstva lokalnih jedinica u Republici Hrvatskoj i pojam proračuna. Za istraživanje i analizu proračuna odabran je grad Šibenik. Kroz početna poglavlja završnog rada spomenuti su osnovni podatci o gradu Šibeniku, njegovoj povijesti, stanovništvu i veličini područja, te EU programi i projekti samog grada. EU programi i projekti su od velike važnosti za cijelu Republiku Hrvatsku, te samim time i za njezine lokalne i regionalne samouprave jer se na taj način može podignuti kvaliteta života u određenom području. Na primjeru grada Šibenika pojašnjene su funkcije grada, ali i ostalih jedinica u Republici Hrvatskoj kao što su županije i općine.

Kako bi analiziranje proračuna bilo razumljivije, obrađen je pojam proračuna, njegova načela, te tri razine proračuna u Republici Hrvatskoj. Detaljnije se analiziraju prihodi i primici te rashodi i izdatci za 2016., 2017., 2018. i 2019. godinu. Analiziran je i račun financiranja za navedena razdoblja, te on prikazuje hoće li nakraju razdoblja nastati suficiti ili deficiti. Osim proračuna, prikazana je i razvojna strategija grada Šibenika te njegovi glavni ciljevi razvoja. Kod donošenja proračuna glavni cilj je osigurati ekonomsko financijsku stabilnost, te je na samome kraju rada donesen zaključak o financijskom položaju grada Šibenika, odnosno uspoređeno je koliko je planiranih stavki u proračunu na kraju godine ostvareno.

Cilj završnog rada je prikazati odrednice proračuna kako bi se vidjelo na koji način, kako i koliko uspješno lokalna jedinica provodi i izvršava funkciju, te koristi i raspoređuje prikupljena sredstva.

2. Administrativno – teritorijalno ustrojstvo lokalnih jedinica u Republici Hrvatskoj

Javni sektor Republike Hrvatske možemo podijeliti na dva dijela: opća država i javna društva. Sektor opće države čine neprofitne institucije, te državne institucije kojima upravlja i financira država. Državni proračun, proračun lokalnih jedinica i izvanproračunski korisnici čine sektor opće države u Republici Hrvatskoj. Središnja država je podsektor opće države. Osim središnje države, drugi od tri podsektora opće države je i regionalna država, koja ima izvršnu, zakonodavnu i fiskalnu vlast nad dijelom teritorija. Za razliku od regionalne države, lokalna država koja je ograničena na manja geografska područja je osnovana zbog administrativnih razloga. Lokalna država ima zakonodavnu i izvršnu vlast.

Teritorijalni ustroj Republike Hrvatske započinje osnutkom Republike Hrvatske, 1992. godine, no Hrvatska je teritorijalno podijeljena 1993. godine na 21 županiju, 418 općina i 69 gradova, te dva autonomna kotara Knin i Glina. Od 1993. godine teritorijalni ustroj Republike Hrvatske doživljava promjene, broj gradova znatno je porastao, trenutno postoji 127 gradova. Broj općina od 1993. godine nije porastao toliko značajno kao i broj gradova, danas u Republici Hrvatskoj postoji 428 općina. Broj županija se nije mijenjao od 1993. godine, u Republici Hrvatskoj postoji 20 županija i Grad Zagreb. Grad Zagreb kao glavni grad ima poseban status grada i županije.

Tablica 1 Prikaz broja jedinica lokalne samouprave u Republici Hrvatskoj od 1993. do 2014.

Jedinice lokalne i regionalne samouprave	1993.	1998.	2003.	2006.	2014.
Županije	21	21	21	21	21
Gradovi	69	123	124	127	127
Općine	418	420	426	429	428

Izvor: Izradila autorica prema podacima Državnog zavoda za statistiku

Prema Ustavu RH županija je jedinica regionalne samouprave kojoj je područje prometna, gospodarska, društvena, prirodna cjelina i dr. Županija je teritorijalna i upravna jedinica, a osniva se zbog izvršavanja poslova od regionalnog interesa. Ima predstavničko tijelo koje građani biraju izravno za razdoblje od 4 godine, županijsku skupštinu. Izvršnu vlast u županiji obnašaju župan i zamjenici župana.

Slika 1 Karta županija Republike Hrvatske

Izvor: <https://www.profil->

[klett.hr/sites/default/files/styles/500x500/public/zupanije.png?itok=yV_ggCJI](https://www.profil-klett.hr/sites/default/files/styles/500x500/public/zupanije.png?itok=yV_ggCJI)

Osnovna jedinica lokalne samouprave na području na kojem djeluje neki lokalni sustav rukovođenja naziva se općina. Općina ostvaruje izravnu aktivnost i povezanost ljudi zbog zadovoljenja javnih interesa. Općinsko vijeće predstavničko je tijelo, broj članova ovisi o broju stanovnika. Oni donose statut, odluke i druge opće akte kojima se uređuju pitanja iz samoupravnog djelokruga upravnih tijela. Ukoliko općina ima do 3000 stanovnika unutar nje ne postoji poglavarstvo, već dužnost poglavarstva obavlja općinsko vijeće. Općine od 3001 do 10000 stanovnika mogu imati, dok općine s više od 10001 stanovnika imaju poglavarstvo.

Grad je jedinica lokalne samouprave u kojoj je sjedište županije ili bilo koje mjesto u kojemu je više od 10.000 stanovnika. Kod dodjeljivanja statusa grada nekom mjestu koje ima manje od 10.000 stanovnika postoje posebni razlozi koji se uzimaju u obzir kao što su npr. povijesni, gospodarski, geoprometni i dr.

2.1. Financiranje lokalne samouprave u Republici Hrvatskoj

Lokalna samouprava je autonomni sustav upravljanja lokalnim zajednicama na užim dijelovima državnog teritorija. Ona je organizirana na dvije razine, lokalnoj koju čine gradovi i općine i na područnoj razini koju čine županije. Gradovi su za koje se izdvaja najveći dio javnog novca. „Naime, najveći dio prihoda jedinice lokalne samouprave dobivaju od tzv. zajedničkih poreza – porez na dohodak, porez na dobit, porez na promet nekretnina i porez na igre na sreću.“ (Petak Z., Kasapović M., Lalić D., 2004.)

Kao što je u citatu i navedeno zajednički porezi su ti koji predstavljaju najveći izvor fiskalnih prihoda. Kada uspoređujemo zajedničke i vlastite poreze, u svim lokalnim samoupravama zajednički porezi su ti koji predstavljaju značajnu stavku kod financiranja. Najvažniji porez je porez na dohodak, njegovu osnovicu i stope središnja vlada određuje.

Tablica 2 Raspodjela poreznih prihoda

	1999.		2000.	
	Gradovi/Općine	Županije	Gradovi/Općine	Županije
Zajednički porez	90,01	79,43	90,60	85,73
Vlastiti porez	9,99	21,57	9,40	14,27

Izvor: Alibegović i dr. (2002), na osnovi podataka Ministarstva financija Republike Hrvatske

Najveći izvor prihoda lokalne samouprave čine porezni prihodi. U manjim sredinama pod koje pripadaju općine, ne postoji razina zaposlenosti usporediva sa urbanim sredinama. Iz tog razloga porez na dohodak koji je najvažniji zajednički porez ne može imati isti značaj u nerazvijenim, tj. manjim i urbanim sredinama. U općinama je iz tog razloga veći udio neporeznih prihoda. Do promjena u načinu financiranja lokalne i regionalne samouprave u Republici Hrvatskoj dovele su politike decentralizacije pojedinih javnih usluga koje su započele 2001. godine.

Županijama i gradovima koji su prihvatili politike decentralizacije omogućeno je zadržavanje dodatnih udjela u porezu na dohodak. Osim zadržavanja dodatnih udjela u porezu na dohodak, svim općinama i gradovima dopušteno je uvođenje prireza na dohodak.

2.2. Definicija i poslovi grada

Izvršno tijelo u gradu je gradonačelnik, bira se na neposrednim izborima na vrijeme od četiri godine. On obavlja izvršne poslove iz samoupravnog djelokruga grada. Predstavničko tijelo u gradu je gradsko vijeće. „U okviru svog djelokruga ono donosi akte kojima se uređuje neposredno ostvarivanje potreba građana, odnosno obavljanje poslova lokalnog značaja, koji nisu Ustavom ili zakonom dodijeljeni državnim ili drugim tijelima.“ (Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije, 12. 08. 2020.) Poslovi koji se odnose na uređenje naselja stanovanja, prostorno i urbanističko planiranje, socijalna skrb, briga o djeci, odgoj i osnovno obrazovanje, primarnu zdravstvenu zaštitu i dr.

Neki od vlastitih izvora sredstava grada su: prihodi od vlastite imovine, gradski porezi, upravne i boravišne pristojbe u skladu s posebnim zakonom, komunalne naknade, doprinosi, drugi prihodi utvrđeni posebnim zakonom i dr. Također gradovi mogu uvoditi i poreze, a neki poreza bi bili: prirez porezu na dohodak, porez na potrošnju, porez na korištenje javnih površina i dr.

„U sastav grada kao jedinice lokalne samouprave mogu biti uključena i prigradska naselja koja s gradskim naseljem čine gospodarsku i društvenu cjelinu te su s njim povezana dnevnim migracijskim kretanjima i svakodnevnim potrebama stanovništva od lokalnog značenja.“ (Ministarstvo uprave, 12. 08. 2020.)

Kao što je već u prethodnom odlomku rečeno, u Republici Hrvatskoj trenutno postoji 127 gradova, ako se taj podatak uspoređi s podatkom da Austrija broji oko 80 gradova te je površinom veća od Republike Hrvatske i broji duplo više stanovnika, iz tih podataka moglo bi se zaključiti kako u Republici Hrvatskoj postoji previše lokalnih jedinica, tj. gradova.

Tablica 3 Koncentracija udjela gradova / općina Hrvatske u razredima s najmanjim brojem stanovnika

Gradovi i općine prema broju stanovnika 2011.	Broj gradova i općina	Broj stanovnika
do 5.000 stan.	392	950.962
5.001-10.000	89	589.788
10.001-15.000	37	456.170
15.001-20.000	8	132.691
20.001-30.000	11	273.570
30.001-50.000	9	366.538
50.001-70.000	4	236.764
70.001-100.000	1	75.082
100.001-200.000	3	414.711
200.001 i više stan	1	792.875

Izvor: DZS Popis stanovništva 2011. - Prvi rezultati

Analizom gore navedene tablice vidljivo je da u Republici Hrvatskoj najveći broj gradova i općina, njih čak 392, ima do 5.000 stanovnika, prema tim podacima može se zaključiti da Republika Hrvatska ima velik broj lokalnih jedinica. Trenutno to nije veliki problem za državu, ali kroz vrijeme bi u svakom slučaju bilo poželjno kada bi se manji gradovi i općine počeli dobrovoljno spajati. Prevelik broj manjih lokalnih jedinica teritorijalno nije problem za državu, nego je problem previše zaposlenih u javnoj upravi. Spajanjem više manjih općina u jednu veliku, dovelo bi do prevelikog broja ukidanja radnih mjesta, te se upravo iz tog razloga taj potez još ne primjenjuje. Iz tablice je također vidljivo kako samo jedan grad ima više od 200.000 stanovnika, to je grad Zagreb, te on kao glavni grad Republike Hrvatske broji najviše stanovnika, više od 800.000.

3. Grad Šibenik

Grad Šibenik u povijesti se prvi puta spominje 1066. godine u darovnici kralja Petra Krešimira IV., upravo zbog toga je i dobi naziv Krešimirov grad. Grad su utemeljili Hrvati prije više od tisuću godina, te ga to ujedno i čini najstarijim hrvatskim gradom na Jadranu. Šibenik se razvijao iz naselja u podnožju tvrđave sv. Mihovila, koja se nalazi iznad grada. Status grada dobio je 1169. godine.

Kroz povijest grad je nekoliko puta bio napadnut i razrušen. Najveći osmanski napad na Šibenik dogodio se 1647. godine („Bitka za Šibenik“). Šibenik je bio u sastavu Habsburške Monarhije od 1797. godine sve do kraja Prvog svjetskog rata. Nakon toga grad je priključen Kraljevini SHS. Nekoliko godina kasnije Šibenik su ponovno preuzeli Talijani, a nakon kapitulacije Italije u Drugom svjetskom ratu formalnu vlast preuzima NDH. Procvat gospodarstva grad bilježi za vrijeme socijalističke Jugoslavije, kada su se u gradu razvijale i otvarale tvornice i razna postrojenja. No, za vrijeme trajanja Domovinskog rata puno se toga promijenilo. Nakon Domovinskog rata grad se polako počeo okretati turizmu.

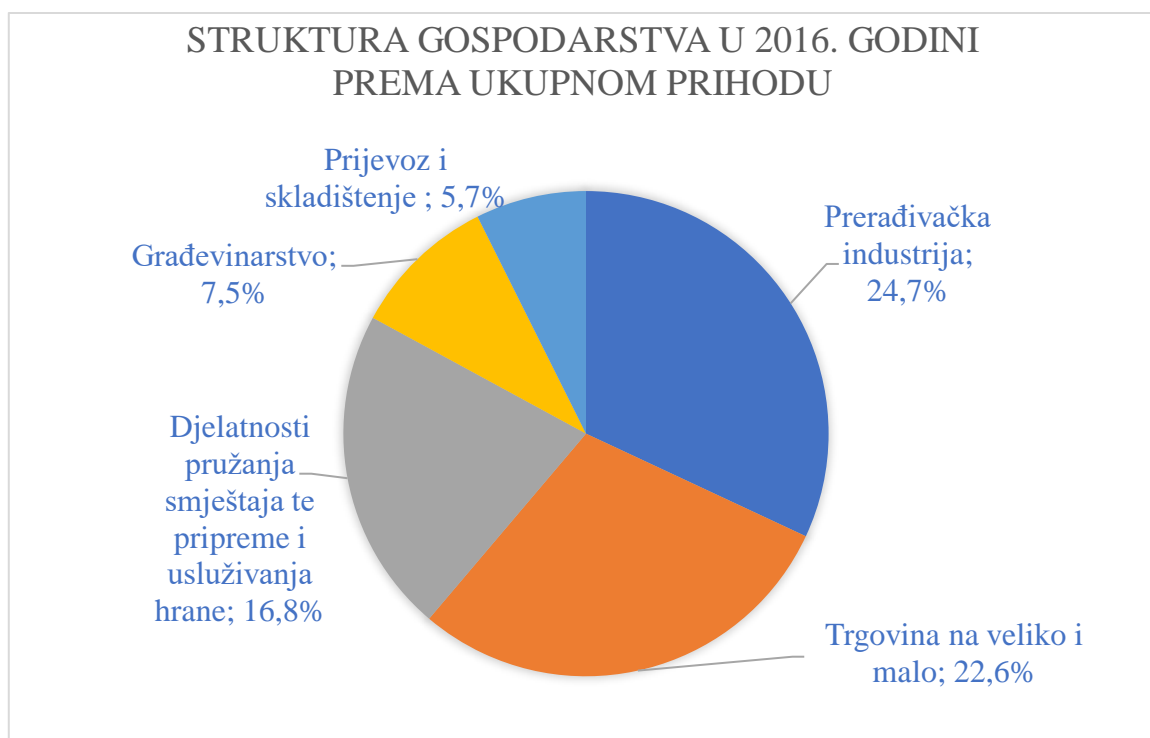
Jedna od najpoznatijih građevina u samome gradu je katedrala sv. Jakova. Katedrala je jedno od najznačajnijih ostvarenja 15. i 16. stoljeća na prostorima Republike Hrvatske. Također, katedrala je uvrštena i na UNESCO-ov popis svjetskog kulturnog nasljeđa. Osim katedrale sv. Jakova, na UNESCO-ov popis također je uvrštena i tvrđava sv. Nikole. Šibenik je kao što se može zaključiti prepoznatljiv po svojim kulturno-povijesnim znamenitostima te prirodnim ljepotama. U gradu se nalaze čak tri tvrđave i dva nacionalna parka.

Grad Šibenik smješten je na središnjem Jadranu, leži amfiteatralno oko Šibenskog zaljeva. Jedna je od najboljih jadranskih prirodnih luka. Ako gradu dodamo naselja koja mu pripadaju, možemo reći da se prostire na oko 75000m². Grad Šibenik sastoji se od 32 naselja, 16 gradskih četvrti te 29 mjesnih odbora. Prema popisu stanovništva iz 2011. godine, grad ima 46.332 stanovnika, dok sam Šibenik broji 34.302 stanovnika. Prosječna starost građana iznosi 43 godine.

Šibenik je danas administrativno-politički, gospodarski i društveno-kulturni centar Šibensko-kninske županije. Otočni dio Šibensko-kninske županije čine 242 otoka, otočića i hridi. S obzirom na to da je turizam jedna od glavnih djelatnosti samog grada, poznatije turističke destinacije su Zaton i Žaborić.

3.1. Gospodarski pokazatelji grada Šibenika

Koristeći podatke iz 2016. godine, u gradu Šibeniku najviše poduzetnika bilo je u djelatnosti trgovine na veliko i malo, a na drugom mjestu našli su se stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti. Od ukupnom broja poduzetnika u Šibenskoj-kninskoj županiji ukupan postotak poduzetnika u gradu Šibeniku je 50,9%. Najveći prihodi ostvareni su u djelatnosti prerađivačke industrije, te iz toga možemo zaključiti kako poduzetnici grada Šibenika nisu bazirani isključivo na turizam i uslužne djelatnosti, odnosno djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane.

Grafikon 1 Struktura gospodarstva u 2016. godini prema ukupnom prihodu
Izvor: Izradila autorica prema podacima FINE

Najveći broj zaposlenih također je u djelatnosti koja je ostvarila i najveći prihod, prerađivačka industrija, u odnosu na prethodnu godinu, broj zaposlenih se povećao 2016. godine u toj industriji za 0,4%. Na drugom mjestu po broju zaposlenih u pojedinoj grani i djelatnosti nalazi se djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane sa 1.320 zaposlenih, a ako usporedimo s prošlom godinom povećanje iznosi 13,1%. U gradu Šibeniku u 2016. godini poduzetnici su zapošljavali nešto malo manje od 7.000 djelatnika.

U gore navedenom grafikonu može se vidjeti kako je djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane tek na 3. mjestu u gradu Šibeniku prema ukupnom prihodu, dok kod broja zaposlenih ta djelatnost je na drugom mjestu broju zaposlenih djelatnika.

U mjerenjima 2016. godine, broj nezaposlenih u gradu Šibeniku iznosio je ukupno 2.790 osoba. Prema kasnijim istraživanjima najviše nezaposlenih je bilo sa srednjom školom do tri godine i školom za KV i VKV radnike. Također, do povećanja nezaposlenosti došlo je i kod osoba koje u kvalifikacijskoj strukturi su bez škole i nezavršene osnovne škole. Od ukupno 2.790 nezaposlenih, čak 1.526 osoba je u dobnoj skupini od 15 do 39 godina starosti.

3.2. EU programi i projekti Grada Šibenik

Kada govorimo o projektima prvotno mislimo na razvoj određenog mjesta ili regije. Neka od područja koja se mogu financirati kroz EU fondove su: poljoprivreda, znanost, obrazovanje, kultura, okoliš i mnogi drugi koja se mogu pronaći u dokumentu koji se naziva operativni programi. Važno je istaknuti kako se svi projekti mogu financirati sredstvima iz EU fondova ukoliko oni doprinose razvojnim ciljevima Republike Hrvatske, ali i Europske unije u cjelini. Na prostoru grada Šibenika nekolicina dovršenih projekata sufinancirana je fondovima EU, ministarstva i lokalne samouprave tj. grada Šibenika. Neki od tih projekata su:

- Projekt izgradnje gradske plaže Banj
- Projekt UrbEco
- Trg Dražena Petrovića

Osim dovršenih projekata, na stranicama grada Šibenika može se pronaći mnoštvo projekata u najavi. Projekti će također biti sufinancirani od strane Europske unije, ministarstava Republike Hrvatske i lokalne samouprave tj. grada Šibenika. Jedan od projekata u najavi značajan je i za kulturu grada, Obnova zgrade HNK u Šibeniku. Grad Šibenik partner je EU projekta „Urbani društveni centar Šibenik“ čiji je predstavnik EU Start. Projekt vrijedan skoro 2 milijuna kuna u potpunosti će biti financira od strane Europske unije, odnosno Europskog socijalnog fonda. Grad Šibenik dao je svoj doprinos ovom projektu prilagodivši Urbani centar potrebama ovog projekta, a cijeli projekt usmjeren je upravo na unaprjeđenje suradnje Organizacije civilnog društva i lokalne zajednice. Također još jedan od projekata koji je sufinancirala Europska unija iz Europskog fonda za regionalni razvoj, a od velike važnosti za obrazovanje je – Projekt studentski dom Palacin.

4. Proračun

„Osim riječi proračun i u hrvatskom se kao i u brojnim drugim jezicima može koristiti i riječ budžet. Riječ budžet potječe od francuske riječi bougette koja je označavala kožnu torbicu u kojoj su francuski trgovci u srednjem vijeku držali svoj novac. U Engleskoj je riječ budget označavala kožnu torbu u kojoj je ministar financija u parlament donosio prijedlog prihoda i rashoda države za neko vremensko razdoblje. Riječ se zadržala i koristi se primjerice u eng. budget, franc. budget, njem. Budget, ali i Haushaltsplan i Etat, tal. budget, ali i bilancio, nizoz. budget, ali i begroting.“ (Ott, K., 2009:11)

Proračun je glavni instrument fiskalne politike lokalnih jedinica čijim se prihodima osigurava financiranje planiranih rashoda za jednu ili više godina. Proračun ima svoja načela, a neka od proračunskih načela su: načelo jedinstva i točnosti proračuna, načelo uravnoteženosti, načelo jedne godine, načelo univerzalnosti i dr.

Proračun se donosi i izvršava u skladu s načelima jedinstva i točnosti proračuna, jedne godine, uravnoteženosti, obračunske jedinice, univerzalnosti, specifikacije, dobrog financijskog upravljanja i transparentnosti. (Zakon o proračunu – pročišćeni tekst, članak 4., 20.8.2020.)

Proračunski korisnici su u najvećem broju ustanove i tijela javne vlasti. „Financiranje proračunskih korisnika je većim dijelom iz proračuna svojih osnivača.“ (Proračun, 17. 08. 2020.)

Kroz vrijeme razvoj proračuna učinio ih je kvalitetnijima, te su osmišljene i određene metode financiranja javnih potreba iz proračuna. Kako se proračun razvijao nastale su i neke od temeljnih funkcija.

Prema mišljenju ovoga autora „temeljne značajke proračuna jesu:

- njime se kao instrumentom služi država/lokalna jedinica, radi utjecaja na ekonomsko stanje zemlje/lokalne jedinice,
- to je sustav kontrole prikupljanja i trošenja proračunskih sredstava,
- prikazati najvažnije ciljeve državne/ lokalne jedinice tijekom fiskalne godine“

(Bratić, V. , 2008:19)

Državni proračun u Republici Hrvatskoj donosi Hrvatski sabor. Za sastavljanje državnog proračuna od velike važnosti su Vladine smjernice ekonomske i fiskalne politike iz kojih je moguće uočiti osnovne odrednice proračuna. U Republici Hrvatskoj donošenje državnog proračuna jedan je od najvažnijih financijskih, ali i političkih događaja u godini.

Za donošenje proračuna zadužen je ministar financija i njegov uži tim suradnika. Oni također upoznaju javnost o tome s koliko novca država raspolaze i s nekim od njegovih ciljeva.

Proračun ima svoje tri glavne funkcije:

- prikazuje najvažnije ciljeve države u fiskalnoj godini
- služi kao instrument kojim država utječe na ekonomsko stanje zemlje
- služi kao sustav kontrole prikupljanja i trošenja proračunskih sredstava

Ministar financija pravilnikom utvrđuje proračunske i izvanproračunske korisnike državnog proračuna i proračunske i izvanproračunske korisnike proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te način vođenja registra proračunskih i izvanproračunskih korisnika. (Zakon o proračunu – pročišćeni tekst, članak 2, 20.8.2020.)

Proračun se sastoji od općeg i posebnog dijela te plana razvojnih programa. U općem dijelu proračuna evidentiraju se svi prihodi i primici koji pripadaju lokalnim jedinicama vlasti te svi rashodi i izdaci za pojedine namjene. Posebni dio proračuna čini plan rashoda i izdataka proračunskih korisnika. U planu razvojnih programa mogu se saznati ciljevi i prioriteti razvoja određene jedinice samouprave.

Prema mišljenju ovoga autora „u Republici Hrvatskoj postoje tri razine proračuna:

- državni proračun,
- proračuni izvanproračunskih fondova te proračuni
- jedinica lokalne samouprave i uprave. „ (Ott, K., 2009:12)

Kako bi dobili proračun opće države, moraju se uzeti u obzir sve tri razine proračuna jer svaka od razina ima vlastite prihode i rashode.

Državni proračun je akt kojim se planiraju prihodi i utvrđuju rashodi države za jednu godinu. Godina za koju se donosi proračun naziva se fiskalnom godinom, u većini zemalja proračun donosi parlament.

Kao što je već navedeno proračun se donosi za razdoblje od godine dana, ali uvijek se mogu dogoditi nepredviđene okolnosti u gospodarstvu ili nerealno planiranje prihoda i rashoda. Tada se pristupa izmjeni proračunskih iznosa, odnosno rebalansu proračuna.

Izvanproračunski korisnici su izvanproračunski fondovi, pravne osobe, poduzeća i dr. u kojima država ili lokalna vlast ima odlučujući utjecaj na upravljanje, no oni imaju znatan stupanj autonomije koja uključuje samostalno odlučivanja o dijelu prihoda i rashoda. Izvanproračunski fondovi su pravne osobe koje se financiraju iz namjenskih poreza odnosno doprinosa. U Republici Hrvatskoj neki od izvanproračunskih fondova su HZZO, HZZ, Sredstva dječjeg doplatka i dr.

„Dakle, najznačajnija karakteristika izvanproračunskih korisnika jest da su oni zasebne pravne osobe koje iz svojih proračuna, koji se još nazivaju i financijski planovi, financiraju određene javne potrebe poput izgradnje cesta ili opskrbe vodom.“ (Ott, K., 2009:42)

Pod pojmom jedinica lokalne samouprave i uprave podrazumijevamo općine, gradove i županije. Općina je jedinica lokalne samouprave, osnovana je za više naseljenih mjesta koja predstavlja cjelinu i zastupa interese stanovništva. Pod pojmom grada podrazumijeva se mjesto koje ima više od 10.000 stanovnika, u sustav grada mogu biti uključena i prigradska naselja koja s gradskim naseljem čine gospodarsku i društvenu cjelinu. Županija je za razliku od grada i općine, jedinica regionalne samouprave, ustrojena je radi obavljanja poslova od regionalnog interesa.

4.1. Proračun lokalnih jedinica

Proračun lokalnih jedinica čini treću razinu proračuna na osnovu koje se evidentira prikupljanje i trošenje državnog novca. Pod pojmom lokalne jedinice podrazumijevamo općine, gradove i županije. Prema podacima iz 2011.g. u Republici Hrvatskoj postoji 20 županija i Grad Zagreb, 428 općina i 127 gradova. Svaka lokalna jedinica ima svoj proračun – plan prihoda i rashoda. Isto tako, svi proračuni lokalnih jedinica vode se na razini države i čine jedinstveni proračun. Iz tih razloga nema potrebe ulaziti ponaosob u svaku lokalnu jedinicu već je dovoljno istaknuti kako se u proračunu lokalne jedinice prikazuju prihodi koji joj pripadaju i rashodi potrebni za obavljanje nadležnosti.

„Lokalni proračun akt je jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave u kojemu se procjenjuje prihode i primitke te utvrđuje rashode i izdatke jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave za jednu godinu, a donosi ga njezino predstavničko tijelo. Svaki se proračun mora uravnotežiti, što znači kako ukupni prihodi i primici moraju pokriti ukupne rashode i izdatke na razini države ili lokalne, regionalne jedinice.“ (Bratić, V.,2008:146)

Svaka lokalna jedinica ima i svoja predstavnička tijela. Njihova zadaća je donošenje proračuna i odluka o njegovom izvršenju. Predstavnička tijela lokalne i regionalne samouprave su:

- Općinsko vijeće (skupština),
- Gradsko vijeće
- Županijska skupština

Izvršno tijelo u općini je općinski načelnik te on zastupa općinu, u gradu je gradonačelnik i on zastupa grad, dok je u županiji župan izvršno tijelo i on zastupa županiju.

Predstavnička tijela sastoje se od članova, odnosno vijećnika i odbora. Oni uređuju zakon, poslovnik te statut lokalne jedinice. Sve odluke uglavnom se donose većinom glasova nazočnih članova, osim u slučaju kada se radi o proračunu i godišnjim obračunima, tada se donosi većinom glasova svih članova, ne samo nazočnih u tom trenutku. Neke od zadaća lokalnog predstavničkog tijela bi bile donošenje statuta, odluka i drugih općih akata, osnivanje javnih ustanova i dr. Broj članova odlučuje se s obzirom na broj stanovnika.

Korisnici lokalnih proračuna bi bile ustanove koje je osnovala lokalna jedinica, a koje se većim dijelom i financiraju iz lokalnog proračuna. Neke od tih ustanova su osnovne i srednje škole, a njihovi prihodi i rashodi vidljivi su stoga u proračunu lokalne jedinice. Tako na primjer u proračunu grada Šibenika može se vidjeti prihodi i rashodi njegovih korisnika. Za razliku od korisnika, postoje i izvanproračunski korisnici lokalnog proračuna, oni se jednim dijelom financiraju iz proračuna, a drugim dijelom iz vlastite djelatnosti. Oni vode svoje proračune koji se nazivaju financijski planovi. Njihovi prihodi i rashodu nisu prikazani u proračunu lokalnih jedinica, kao što su prikazani za korisnike proračuna. (Proračunski vodič za građane, 25.08.2020.) Odgovorna osoba jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave i proračunskog i izvanproračunskog korisnika odgovorna je za zakonito i pravilno planiranje i izvršavanje proračuna, odnosno financijskog plana. (Zakon o proračunu – pročišćeni tekst, članak 13., 25.8.2020.)

Ukoliko se dogodi situacija da proračun za narednu godinu nije donese, Vlada Republike Hrvatske odmah raspušta predstavničko tijelo i razrješuje izvršna tijela u općini, gradu ili županiji, te i njihove zamjenike.

4.2. Proračunski suficit i deficit

Postoje dvije vrste proračuna:

- Uravnoteženi – kada su prihodi jednaki rashodima
- Neuravnoteženi – kada su prihodi veći od rashoda ili kada su prihodi manji od rashoda

Proračunski suficit je pozitivna razlika između godišnjih prihoda i godišnjih rashoda države, suprotno tome je deficit. Od navedene dvije vrste proračuna, uvijek treba težiti ravnotežnom, jer država treba svoju potrošnju prilagoditi prihodima.

Proračunski deficit je negativna razlika između godišnjih prihoda i godišnjih rashoda države. Kada nastane proračunski deficit potrebno ga je podmiriti iz raznih izvora, kako domaćih, tako i stranih. To podmirivanje negativne razlike naziva se financiranjem iz proračunskog deficita (na taj način nastaje javni ili državni dug).

Najčešće dvije vrste deficita koje se pojavljuju u ekonomiji su proračunski deficit i deficit bilance plaćanja. Obzirom da su ta dva deficita povezana, često proračunski deficit može izazvati i deficit u bilanci plaćanja. Upravo kako bi spriječile, tj. smanjile ili potpuno uklonile deficite vlada poduzima mjere ekonomske politike.

Dvije su mjere kojima se uklanjaju deficiti:

- Mjere fiskalne politike za smanjivanje i uklanjanje proračunskog deficita
- Mjere tečajne politike za smanjivanje i uklanjanje deficita bilance plaćanja

Za deficit je važno reći kako ga treba izbjegavati i više se orijentirati na politiku uravnoteženih proračunskih prihoda i rashoda. Ovu tezu zastupa stav klasične ekonomske teorije.

Prema mišljenju ovoga autora „neki od argumenata su:

- Deficit državnog proračuna znači zaduživanje države, a ona predstavlja prenošenje tereta potrošnje od sadašnjih na buduće generacije
- Deficit državnog proračuna znači višak domaće potrošnje roba i usluga, što predstavlja inflatorni pritisak
- Deficit državnog proračuna vodi u pravilu dodatnoj emisiji novca, što također pridonosi razvoju inflacije
- Država treba svoju potrošnju prilagođavati prihodima, a ne prihode naprezati po svaku cijenu radi određene potrošnje“
(Perić, T., 2011:229)

Prvi argument zašto treba izbjegavati deficit govori o tome da konstantni deficit nije moguće brzo riješiti i proračun iz deficita dovesti do uravnoteženja. Ukoliko dođe do deficita, njega je gotovo ne moguće riješiti već u idućem proračunskom razdoblju, odnosno u idućoj godini, za rješavanje deficita potrebno je puno više vremena. Njegovo smanjenje tokom godina je moguće i poželjno, no nestajanje u potpunosti kroz kraći period je nemoguće. Osim prenošenja deficita, drugi argument za njegovo izbjegavanje je višak domaće potrošnje roba i usluga, odnosno inflatorni pritisak. Ukoliko dođe do inflatornog pritiska jasno je kako dolazi i do postepenog povećanja cijena. Osim što je deficit teško riješiti u kraćem razdoblju i što njegovo pojavljivanje dovodi do niza gospodarskih problema, jedan od ključnih argumenata je i taj da država sama izaziva deficit ukoliko troši više od svojih mogućnosti. Ukoliko bi država prilagodila potrošnju svojim prihodima, do deficita ne bi dolazilo. Kao što je već ranije i navedeno uvijek treba težiti uravnoteženom proračunu.

5. Proračun grada Šibenika za 2019. godinu

Proračun je akt kojim se procjenjuju prihodi i primici te rashodi i izdaci za proračunsku godinu. Osim za godinu za koju je sastavljen on sadrži i projekcije za naredne dvije godine.

Prema administrativnom ustrojstvu grad Šibenik je lokalna jedinica, sastoji se od 32 naselja, 16 gradskih četvrti te 29 mjesnih odbora. Prema popisu stanovništva iz 2011. godine, Šibenik broji 34.302 stanovnika. Prosječna starost građana iznosi 43 godine.

Proračun je javni i svima dostupan dokument iz kojeg građani mogu vidjeti prihode i rashode grada, kako bi imali potpunu informaciju o tome gdje i na koji način se troše gradska sredstva.

„Cilj je kroz 2019. godinu osigurati financijsku stabilnost i nastaviti aplicirati na natječaje za dodjelu za bespovratna sredstva kako bi realizirali započete i nove kapitalne investicije i projekte koji se odnose na izgradnju komunalne i poduzetničke infrastrukture, odgojno-obrazovne, društvene, kulturne i sportske aktivnosti.“ (Proračun u malom, 27. 08. 2020.)

Kao što je prethodno navedeno, korisnici lokalnih proračuna su ustanove koje je osnovala lokalna zajednica. Njihovi prihodi i rashodi također su prikazani u proračunu grada jer su oni jedni od korisnika.

Neki od proračunskih korisnika u gradu Šibeniku za 2019. godinu su:

- Osnovne škole
- Dječji vrtići
- Javna vatrogasna postrojba Šibenik
- Javna ustanova „Športski objekti Šibenik“

5.1. Analiza prihoda i primitaka grada Šibenika

Prihodi su povećanje ekonomske koristi tijekom obračunskoga razdoblja u obliku priljeva ili povećanja imovine, odnosno smanjenja obveza, što za posljedicu ima povećanje glavnice. Tri su osnovne skupine prihoda: poslovni prihodi, financijski i ostali poslovni prihodi i izvanredni prihodi.

„Prema članku 88. iz statuta Grada Šibenika vidljivi su sljedeći prihodi:

- gradski porezi, prirez, naknade, doprinosi i pristojbe, u skladu sa zakonom i posebnim odluka Gradskog vijeća,
- prihodi od stvari u vlasništvu Grada Šibenika i imovinskih prava,
- prihod od trgovačkih društava i drugih pravnih osoba u vlasništvu Grada Šibenika odnosno u kojima Grad Šibenik ima udjele ili dionice,
- prihodi od koncesija,
- novčane kazne i oduzeta imovinska korist za prekršaje koje propiše Grad Šibenik u skladu sa zakonom,
- udio u zajedničkom porezu te dodatni udio u porezu na dohodak za decentralizirane funkcije prema posebnom zakonu
- sredstva pomoći Republike Hrvatske predviđena u Državnom proračunu,
- drugi prihodi određeni zakonom“

(Statut grada Šibenika, 28. 08. 2020.)

Tablica 4 Računi prihoda za 2017., 2018. i 2019. godinu grada Šibenika

OZNAKA	NAZIV	PLAN 2017.	PLAN 2018.	PLAN 2019.
A. RAČUN PRIHODA I RASHODA				
6	Prihodi od poslovanja	218.150.000,00	227.250.000,0	281.570.000,00
64	Prihodi od imovine	13.882.500,00	11.899.000,00	13.165.000,00
65	Prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi, pristojbi po posebnim propisima i naknada	58.625.000,00	64.542.000,00	63.488.000,00
66	Prihodi od prodaje proizvoda i robe te pruženih usluga i prihodi od donacija	4.079.000,00	4.520.000,00	5.287.000,00
68	Kazne, upravne mjere i ostali prihodi	1.220.000,00	963.000,00	1.541.000,00
7	Prihodi od prodaje nefinancijske imovine	7.700.000,00	9.129.000,00	4.870.000,00

71	Prihodi od prodaje neproizvedene dugotrajne imovine	6.300.000,00	7.159.000,00	3.970.000,00
72	Prihodi od prodaje proizvedene dugotrajne imovine	1.400.000,00	1.970.000,00	900.000,00
SVEUKUPNO PRIHODI		225.850.000,00	236.379.000,00	286.440.000,00

Izvor: Izradila autorica na temelju podataka proračuna grada Šibenika za 2017., 2018., 2019. godinu

U promatranim proračunskim razdobljima, vidljivo je kako su najveći sveukupni prihodi planirani za 2019. godinu, ako se uspoređi 2017. i 2019. godina vidljivo je da su planirani prihodi u 2019. godini veći za 60.590.000 kuna. Najveći dio sveukupnih prihoda u sve tri promatrane godine čine prihodi od poslovanja. Prihode od poslovanja čine prihodi od poreza, porez i prirez na dohodak, porezi na imovinu, porezi na robu i usluge. Također, u sve tri godine prihodi od poreza čine najveći udio prihoda poslovanja. Lokalne jedinice uglavnom svoje izdatke financira iz poreznih prihoda, te je iz tog razloga njihov udio u proračunskim prihodima veći. Uspoređujući navedene godine, jedna od većih razlika u planiranim prihodima vidljiva je kod planiranja prihoda od prodaje proizvedene dugotrajne imovine gdje je uspoređujući 2018. i 2019. godinu, za 2019. godinu planirano oko 1.000.000 kuna prihoda manje nego prošle godine. Najmanje prihoda Gradu Šibeniku donose kazne, upravne mjere i ostali prihodi u iznosu od 1.541.000,00 kuna za 2019. godinu, dok za preostale dvije godine ta brojka je bila i manja. Prihodi od kazni ostvareni su najviše od kazni za prekršaj u prometu, dok se preostali dio najviše odnosi na kazne u poreznim prekršajima.

Tablica 5 Prihodi poslovanja 2017., 2018. i 2019. godinu grada Šibenika

OZNAKA	NAZIV	PLAN 2017.	PLAN 2018.	PLAN 2019.
A. RAČUN PRIHODA I RASHODA				
6	Prihodi poslovanja	218.150.000,00	227.250.000,00	281.570.000,00
61	Prihodi od poreza	86.139.000,00	89.038.000,00	103.004.000,00
611	Porez i prirez na dohodak	71.239.000,00	74.238.000,00	81.727.000,00

613	Porezi na imovinu	11.100.000,00	11.400.000,00	17.427.000,00
614	Porezi na robu i usluge	3.800.000,00	3.400.000,00	3.850.000,00
63	Pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar općeg proračuna	54.204.500,00	56.288.000,00	95.085.000,00
633	Pomoći proračunu iz drugih proračuna	4.705.500,00	7.081.000,00	5.711.000,00
634	Pomoći od izvanproračunskih korisnika	9.496.000,00	8.974.000,00	8.430.000,00
635	Pomoći izravnanja za decentralizirane funkcije	12.333.000,00	12.364.000,00	13.162.000,00
636	Pomoći proračunskim korisnicima iz proračuna koji im nije nadležan	3.730.000,00	3.730.000,00	3.747.000,00
638	Pomoći iz državnog proračuna temeljem prijenosa EU sredstava	23.940.000,00	22.486.000,00	61.381.000,00

Izvor: Izradila autorica na temelju podataka proračuna grada Šibenika za 2017., 2018., 2019. godinu

Kada se detaljnije pogledaju stavke unutar prihoda poslovanja, može se zaključiti kako su brojke približno iste, odnosno kako je grad Šibenik kroz godine bilježio svoj rast i razvitak. Jedna od najistaknutijih razlika vidljiva je kod pomoći iz državnog proračuna temeljem prijenosa EU sredstava, koja je kroz tri godine drastično povećala.

Taj podatak je povezan s ulaganjem u sam grad, njegovu infrastrukturu, obrazovanje i dr. U prethodnim poglavljima navedeni su neki od EU projekata i programa koji su bili od iznimne važnosti za sam grad, ali i njegovu okolicu. Neke od njih kao na primjer projekt izgradnje infrastrukture u poduzetničkoj zoni Podi, Europska unija financira u iznosu od 7.606.833,66 kuna, što čini 75% ukupne vrijednosti projekta. Važno za naglasiti je to da velika većina projekata i programa koji se odvijaju na širem području grada sufinancira ili u cijelosti financira Europska unija.

5.1. Analiza rashoda i izdataka grada Šibenika

Rashodi su smanjenje ekonomske koristi tijekom obračunskog razdoblja u obliku odljeva ili iscrpljenja imovine, odnosno stvaranja obveze, što za posljedicu ima smanjenje glavnice. „On je negativna komponenta poslovnog uspjeha poduzeća, jer ukazuje na povećanje obveza ili smanjenje imovine i vlasničkog kapitala.“ (EFOS pojmovnik , 30. 08. 2020.)

Tri su kategorije rashoda:

- poslovni rashodi
- rashodi od financiranja
- izvanredni rashodi

Tablica 6 Računi rashoda za 2017., 2018. i 2019. godinu grada Šibenika

OZNAKA	NAZIV	PLAN 2017.	PLAN 2018.	PLAN 2019.
A. RAČUN PRIHODA I RASHODA				
3	Rashodi poslovanja	153.643.000,00	172.576.000,00	200.213.000,00
31	Rashodi za zaposlene	55.491.000,00	61.689.000,00	62.269.000,00
32	Materijalni rashodi	72.976.000,00	69.696.500,00	81.557.000,00
34	Financijski rashodi	1.882.000,00	1.823.500,00	1.355.000,00
35	Subvencije	4.400.000,00	3.700.000,00	4.320.000,00
36	Pomoći dane u inozemstvo i unutar opće države	3.700.000,00	7.527.000,00	9.795.000,00
37	Naknade građanima i kućanstvima na temelju osiguranja i druge naknade	4.803.000,00	4.371.000,00	4.638.000,00
38	Ostali rashodi	10.391.000,00	23.769.000,00	36.279.000,00
4	Rashodi za nabavu nefinancijske imovine	62.118.000,00	49.735.000,00	103.452.000,00
41	Rashodi za nabavu neproizvedene imovine	24.249.000,00	12.906.000,00	29.006.000,00
42	Rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine	28.355.000,00	23.635.000,00	50.692.000,00

45	Rashodi za dodatna ulaganja na nefinancijskoj imovini	9.514.000,00	13.194.000,00	23.754.000,00
SVEUKUPNO RASHODI		215.761.000,00	222.311.000,00	303.665.000,00

Izvor: Izradila autorica na temelju podataka proračuna grada Šibenika za 2017., 2018., 2019. godinu

Tijekom analize računa rashoda usporedbom tri navedene godine, 2017., 2018. i 2019., vidljivo je da su najveći rashodi planirani za 2019. godinu u iznosu od 303.665.000,00 kuna. Rashodi poslovanja u sve tri godine čine najveći dio planiranog proračuna, najveću stavku u rashodima poslovanja čine materijalni rashodi. U materijalne rashode ulaze rashodi za materijal i energiju, za usluge, naknade troškova zaposlenima i naknade troškovima osobama izvan radnog odnosa. Uspoređujući navedene godine, može se vidjeti kako su planirani materijalni rashodi iz godine u godinu sve više rasli, no nije zabilježen drastičan rast tokom godina. Analizirajući razred četiri, odnosno rashode za nabavu financijske imovine, vidljivo je kako su ponovno u 2019. godini bili najveći planirani rashodi u iznosu od 103.452.000,00 kuna, usporedivši taj podatak s prethodne dvije godine, vidljivo je kako je to drastično povećanje kroz tri godine. Najveću stavku u razredu četiri čine rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine, u navedene rashode ulaze troškovi uređenja same infrastrukture grada, te se može zaključiti kako je grad kroz godine sve više ulagao na uređenju.

Tablica 7 Rashodi za zaposlene i rashodi za nabavu dugotrajne imovine za 2017., 2018. i 2019. godinu grada Šibenika

OZNAKA	NAZIV	PLAN 2017.	PLAN 2018.	PLAN 2019.
A. RAČUN PRIHODA I RASHODA				
31	Rashodi za zaposlene	55.491.000,00	61.689.000,00	62.269.000,00
311	Plaće (Bruto)	45.276.000,00	50.291.000,00	50.344.000,00
312	Ostali rashodi za zaposlene	1.751.000,00	2.146.500,00	2.872.000,00
313	Doprinosi na plaće	8.464.000,00	9.251.500,00	9.053.000,00
42	Rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine	28.355.000,00	23.635.000,00	50.692.000,00

421	Građevinski objekti	21.661.000,00	13.863.000,00	37.028.000,00
422	Postrojenja i oprema	5.660.000,00	5.254.000,00	11.262.000,00
423	Prijevozna sredstva	50.000,00	1.843.000,00	750.000,00
424	Knjige, umjetnička djela i ostale izložbene vrijednosti	867.000,00	1.195.000,00	1.270.000,00
426	Nematerijalna proizvedena imovina	117.000,00	1.480.000,00	382.000,00

Izvor: Izradila autorica na temelju podataka proračuna grada Šibenika za 2017., 2018., 2019. godinu

Rashodi za zaposlene čije su stavke plaće (bruto), ostali rashodi za zaposlene i doprinosi na plaće kroz navedene tri godine bili su približno jednaki, najveći dio planiran je na plaće. U sve tri godine u rashodima za zaposlene nisu vidljiva drastična smanjenja ili povećanja upravo iz razloga što nema velikih oscilacija broja zaposlenih. Najveću stavku u razredu 4 čine rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine u 2019. godini iznosili su 50.692.000,00 kuna, dok je u prethodne dvije godine iznos bio manji za oko 25.000.000,00 kuna. Taj podatak govori o tome kako je najviše ulaganja i najviše projekata planirano za 2019. godinu. Neki od projekata koji su se financirali iz navedenih skupina u razredu 4 su uređenje dječjih i sportskih igrališta, nabava knjiga za Gradsku knjižnicu, Centar za nove tehnologije i poduzetništvo Trokut i dr.

Iz projekata koje sam Grad ili u suradnji s Europskim fondovima financira vidljivo je kako iako je grad na moru, nije orijentiran isključivo na turizam i ne ulaže samo u njega, nego i u druge projekte koji nisu od velikog značaja za turizam, kao na primjer nabava knjiga za Gradsku knjižnicu, obnavljanje područnih škola i dr. Kako je već navedeno Grad dosta novca izdaje na uređenje škola i vrtića, najvećim dijelom radi na energetskej obnovi vrtića i škola u gradu i područnim mjestima. Također, analizom proračuna prikazano je i kako su neki planirani rashodi kroz godine drastično smanjeni ili povećani, tako na primjer trošak prijevoznih sredstava u 2018. godini iznosio je čak 1.843.000,00 kuna dok je godinu poslije smanjen za više od milijun kuna. Još neki od drastičnih povećanja vidljivi su i u stavci knjige, umjetnička djela i ostale izložbene vrijednosti, u 2019. godini planirani troškovi iznosili su najviše od tri navedene godine. Iz tog podatka se može zaključiti kako je u 2019. godini grad dosta novca izdavao na obrazovanje i kulturu.

5.2. Analiza računa financiranja

Račun financiranja dio je proračuna u kojemu se prikazuju načini financiranja proračunskih deficita i načini korištenja proračunskih suficita. On se nalazi posebnom dijelu proračuna, te on prikazuje hoće li nakraju razdoblja nastati suficit ili deficit. U računu financiranja iskazuju se primici od financijske imovine i zaduživanja te izdaci za financijsku imovinu i za otplatu kredita i zajmova. (Zakon o proračunu – pročišćeni tekst, članak 19., 30.8.2020.)

Tablica 8 Račun financiranja za 2017., 2018. i 2019. godinu grada Šibenika

	NAZIV	PLAN 2017.	PLAN 2018.	PLAN 2019.
B. RAČUN FINANCIRANJA				
	Primici od financijske imovine i zaduživanja	3.350.000,00	6.721.000,00	25.260.000,00
	Izdaci za financijsku imovinu i otplate zajmova	10.439.000,00	12.789.000,00	4.035.000,00
	RAZLIKA	-7.089.000,00	-6.068.000,00	21.225.000,00

Izvor: Izradila autorica na temelju podataka proračuna grada Šibenika za 2017., 2018., 2019. godinu

Ukupni primici od financijske imovine i zaduživanja koji u svojim stavkama sadrže primljene povrate glavnica danih zajmova i depozita i primitke od zaduživanja u 2019. godini iznosili su 25.260.000,00kn, usporedivši taj podatak s prethodne dvije godine vidljivo je kako su planirani primici uvjerljivo veći za više od 20.000.000,00 kuna. Kod izdataka za financijsku imovinu i otplatu zajmova najveći izdatak je u 2018. godini u iznosu od 12.789.000,00 kuna, dok je za 2019. godinu planirani iznos manji za oko 8.000.000,00 kuna. Upravo iz tog razloga jedino u 2019. godini planirana razlika između primitaka i izdataka je u plusu u iznosu od 21.225.000,00, dok je za 2017. i 2018. godinu ta brojka u minusu. Taj podatak govori kako grad Šibenik u nijednom od promatrana tri razdoblja nije imao uravnotežen proračun. U 2017. i 2018. godini nastao je manjak sredstava za financiranja, odnosno zabilježen je proračunski deficit, dok je u 2019. godini zbog viška sredstava za financiranje zabilježen proračunski suficit. Kao što je već navedeno u prethodnim poglavljima ovoga rada, uravnoteženi proračun je kada su prihodi jednaki rashodima, te njemu uvijek treba težiti jer država treba svoju potrošnju prilagoditi приходima.

5.3. Ostvarenje proračuna za 2017., 2018. i 2019. godinu

Za kraj analize proračuna potrebno je usporediti planirano (P) i ostvareno (O), odnosno usporedit prihode i primitke te rashode i izdatke proračuna grada Šibenika za 2017., 2018. i 2019. godinu.

Tablica 9 Usporedba planiranog i ostvarenog proračuna za 2017., 2018. i 2019. godinu grada Šibenika

VRSTA	GODINA 2017.		GODINA 2018.		GODINA 2019.	
	P	O	P	O	P	O
SVEUKU	225.850.00	194.635.01	236.379.00	216.439.91	287.545.00	240.512.85
PNI	0,00	0,53	0,00	6,26	0,00	5,31
PRIHODI						
SVEUKU	215.761.00	194.246.46	222.311.00	198.058.88	281.238.00	252.617.04
PNI	0,00	7,11	0,00	0,83	0,00	9,71
RASHOD						
I						

Izvor: Izradila autorica na temelju podataka proračuna grada Šibenika za 2017., 2018., 2019. godinu

Prema navedenoj tablici možemo vidjeti kako nije u potpunosti ostvaren proračun za sva tri navedena razdoblja. Velika razlika vidljiva je u sve tri godine, 2017., 2018. i 2019., gdje je u obje stavke planirani proračun veći od ostvarenog za više od 25.000.000,00 kuna. U prethodnom poglavlju moglo se vidjeti kako proračun Grada Šibenika nije uravnotežen jer je planiran proračunski suficit za 2019. godinu, dok su za prethodne dvije planirani proračunski deficiti, no, naposljetku suficit u tom iznosu nije ostvaren. Razlika u sveukupnim prihodima i primicima i sveukupnim rashodima i izdacima na kraju 2019. godine je rezultirala manjkom od 14.431.058,57 kuna.

5.4. Razvojna strategija grada Šibenika

Strategija razvoja Grada Šibenika usklađena je sa Županijskom razvojnom strategijom Šibensko- kninske županije. To je strateško razvojno operativni dokument, koji se usklađuje s ciljevima i prioritetima regije.

„Strategija razvoja urbanog područja temeljni je strateški dokument u kojem se određuju ciljevi i prioriteti razvoja za urbana područja, a nositelj njene izrade je grad koji je sjedište urbanog područja.“ (Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije, 31. 08. 2020.)

Grad Šibenik ima viziju do 2030. godine postati centar zelenih industrija Jadrana. Kod sastavljanja strategije, odnosno razvojnih odrednica, Grad Šibenik temelji se na postizanju konkurentne i održive kvalitete života za stanovnike grada.

U strategiji Grada mogu se vidjeti 4 glavna cilja:

- Razvijeno gospodarstvo
 - Razvijena obrazovna, znanstveno – istraživačka, komunalna, prometna i društvena infrastruktura
 - Održivi turizam
 - Očuvani okoliš, valorizirane i očuvane prirodne i kulturne vrednote
- (Grad Šibenik, 31. 08. 2020.)

Kod svakog cilja predstavljeno je i po nekoliko prioriteta. Tako su na primjer kod prvog cilja „Razvijeno gospodarstvo“, prioriteti razvoj proizvodnih djelatnosti, razvoj poljoprivredne proizvodnje, ribarstva i marikulture te razvoj potpune infrastrukture.

Kroz cijeli rad može se vidjeti kako sam Grad Šibenik radi na ispunjenju zadanih ciljeva u strategiji razvoja kroz razne programe i projekte koje provodi.

6. Zaključak

Na samome početku rada postavljen je cilj, koji je bio prikazati odrednice proračuna i vidjeti kako, na koji način i koliko uspješno lokalna jedinica provodi i izvršava funkciju, te kako koristi i raspoređuje prikupljena sredstva.

Proračun grada Šibenika za 2019. godinu nije završio onako kako je bilo planirano, na kraju godine utvrđen je deficit. No, iako je utvrđen deficit u povećem iznosu, uvidom u rashode može se vidjeti kako je velika većina potrošena na knjige, umjetnička djela, nefinancijsku imovinu, građevinske objekte i dr. Iz toga se može zaključiti kako je veći dio rashoda potrošen u dobre svrhe, obnovu vrtića, infrastrukture grada, obnovu Gradske knjižnice i dr. te je samim time to i rezultiralo zadovoljne građane. Kroz rad se moglo vidjeti kako sam Grad u suradnji s Europskom unijom puno ulaže u razne projekte i programe. Kada se pogleda državni proračun Republike Hrvatske može se vidjeti kako je u nezavidnoj situaciji, pa iz tog razloga ne iznenađuje kako je i proračun grada Šibenika za 2019. godinu u deficitu.

Osim o samoj analizi proračuna, kroz rad se upoznalo i s pojmom proračuna općenito, njegovim razinama, funkcijama, izvanproračunskim i proračunskim korisnicima, te također i razlika lokalnog proračuna od državnog. U radu se još definirao i administrativno-teritorijalni položaj grada Šibenika, te se moglo zaključiti iako je grad na Jadranu, turistička djelatnost mu nije primarni cilj, što naravno ne znači da grad ne ulaže u turizam, grad se više bazira na kulturi, obrazovanju i infrastrukturi.

Literatura

1. Petak, Z., Kasapović, M., Lalić, D.: Lokalna politika u Hrvatskoj, Zagreb, 2004.
2. Perić, T.: Ekonomska politika, Zaprešić, 2011.
3. Bratić, V.: Odlučivanje o lokalnim proračunima – između sna i jave, Zagreb, 2008.
4. Ott, K.: Lokalne financije i lokalni proračuni u Republici Hrvatskoj, Zagreb, 2009.
5. Državni zavod za statistiku: <https://www.dzs.hr/> (pristupljeno: 10. 08. 2020.)
6. Osnovne značajke gospodarskih kretanja Grada Šibenika u 2016. godini: <https://www.hgk.hr/documents/grad-sibenik-20165a38f45985d6b.pdf> (pristupljeno: 10. 08. 2020.)
7. Proračun: <https://www.proracun.hr/Home/VodicProracun> (pristupljeno: 17. 08. 2020.)
8. Zakon o proračunu: <https://www.zakon.hr/z/283/Zakon-o-prora%C4%8Dunu> (pristupljeno: 20.08.2020.)
9. Proračunski vodič za građane: <http://www.ijf.hr/proracunski/2009.pdf>, (pristupljeno: 25. 08. 2020.)
10. Proračun u malom Grad Šibenik: <https://www.sibenik.hr/upload/dokumenti/2019/Prora%C4%8Dun%20u%20malom%202019.pdf> (pristupljeno: 27. 08. 2020.)
11. Statut Grada Šibenika: <https://www.sibenik.hr/stranice/statut-grada-sibenika/26.html> (pristupljeno: 28. 08. 2020.)
12. EFOS- ekonomski pojmovi: <https://efosekonomskipojmovi.fandom.com/hr/wiki/Rashodi> (pristupljeno: 30. 08. 2020.)
13. Službene stranice Grada Šibenika: <https://www.sibenik.hr/> (pristupljeno: 27. 08. 2020.)
14. Turistička zajednica grada Šibenika: <https://www.sibenik-tourism.hr/> (pristupljeno: 28. 08. 2020.)
15. Ministarstvo financija: <https://mfin.gov.hr/proracun-86/86> (pristupljeno: 31. 08. 2020.)
16. Ministarstvo uprave: <https://uprava.gov.hr/sustav-lokalne-i-podrucne-regionalne-samouprave-12345/12345> (pristupljeno: 31. 08. 2020.)
17. Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije: <https://razvoj.gov.hr/o-ministarstvu/djelokrug-1939/regionalni-razvoj/razvojne-strategije/111> (pristupljeno: 31. 08. 2020.)

Popis slika

Slika 1 Karta županija Republike Hrvatske	3
---	---

Popis grafova

Grafikon 1 Struktura gospodarstva u 2016. godini prema ukupnom prihodu	8
--	---

Popis tablica

Tablica 1 Prikaz broja jedinica lokalne samouprave u Republici Hrvatskoj od 1993. do 2014.	2
Tablica 2 Raspodjela poreznih prihoda.....	4
Tablica 3 Koncentracija udjela gradova / općina Hrvatske u razredima s najmanjim brojem stanovnika.....	6
Tablica 4 Računi prihoda za 2017., 2018. i 2019. godinu grada Šibenika.....	17
Tablica 5 Prihodi poslovanja 2017., 2018. i 2019. godinu grada Šibenika.....	18
Tablica 6 Računi rashoda za 2017., 2018. i 2019. godinu grada Šibenika	20
Tablica 7 Rashodi za zaposlene i rashodi za nabavu dugotrajne imovine za 2017., 2018. i 2019. godinu grada Šibenika.....	21
Tablica 8 Račun financiranja za 2017., 2018. i 2019. godinu grada Šibenika.....	23
Tablica 9 Usporedba planiranog i ostvarenog proračuna za 2017., 2018. i 2019. godinu grada Šibenika.....	24